

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 1997/4

Karar Sayısı : 1998/15

Karar Günü : 12.5.1998

R.G. Tarih-Sayı :12.06.1999-23723

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN : Danıştay Onuncu Dairesi

İTİRAZIN KONUSU : 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Yasası'nın 105. maddesinin üçüncü fıkrasındaki "Ancak, doğum tarihlerinde, iştirakçiler için 18 yaşın doldurulmasından sonra, ... yapılan düzeltmeler, nazara alınmaz" kuralının Anayasa'nın 10. ve 138. maddelerine aykırılığı savıyla iptali istemidir.

I-OLAY

Emeklilik işlemleri sırasında 8.9.1933 olarak düzelttiği doğum tarihinin esas alınması için yapılan başvurunun reddine ilişkin iptali işlemin iptali istemiyle açılan dava sonunda verilen kararın temyiz aşamasında, davacının, Anayasa'ya aykırılık savını ciddi bulan Danıştay 10. Dairesi, 5434 sayılı Yasa'nın 105. maddesinin üçüncü fıkrasındaki "Ancak, doğum tarihlerinde, iştirakçiler için 18 yaşın doldurulmasından sonra,... yapılan düzeltmeler, nazara alınmaz" kuralının iptali için başvurmuştur.

III-YASA METİNLERİ

A-İtiraz Konusu Yasa Kuralı

08.06.1949 tarihli 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu'nun iptali istenilen kuralı da içeren 105. maddesi şöyledir :

"Madde 105- Bu kanunun iştirakçilere ait çeşitli hükümlerinin tatbıkında; emeklilik hakkı tanınan bir vazifeye ilk defa tâyin sırasında kurumlara gösterilen nüfus hüviyet cüzdanlarında yazılı doğum tarihleri, eğer 18 yaşını tamamladıktan sonra yaş düzeltilmesi yapılmış ise 18 yaşının doldurulması tarihindeki doğum tarihleri, dul ve yetimler hakkındaki hükümlerinin uygulanmasında da, dul ve yetim aylıklarına veya (Toptan ödeme)ye hak kazanıldığı tarihlerde bunların kayıtlı bulundukları nüfus idarelerindeki doğum tarihleri esas tutulur.

Nüfus hüviyet cüzdanlarındaki doğum tarihleri ile nüfus kayıtlarındaki doğum tarihleri arasında fark varsa, nüfus kayıtlarındaki tarih ve birden fazla nüfus kaydı bulunanların bu kayıtları arasında fark varsa, tarihi eski olan kayıt; sonraki kayıt idare veya kaza mercilerinden verilmiş bir karar ile yapılmış veya düzeltilmiş ise kararlar nüfus kayıtlarına henüz geçirilmemiş olsa bile iştirakçiler için bu karar 18 yaşın doldurulmasından evvel alınmış olmak şartıyla bu kayıt esas olur.

Ancak, doğum tarihlerinde, iştirakçiler için 18 yaşın doldurulmasından sonra, dul ve yetimler için de aylığa veya toptan ödemeye istihkak tarihlerinden geriye doğru bir yıl içinde yapılan düzeltmeler, nazara alınmaz.

Doğum tarihlerinde ay gösterilmemiş ise, o yılın Temmuz ayının birinci günü, ay yazılı gün gösterilmemiş ise, o ayın birinci günü, doğum günü sayılır."

B- Dayanılan Anayasa Kuralları

İtiraz başvurusunda dayanılan Anayasa kuralları şunlardır :

1- "MADDE 10.- Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasî düşünce, felsefî inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir.

Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamaz.

Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar."

2- "MADDE 138.- Hâkimler, görevlerinde bağımsızdırlar; Anayasaya, kanuna ve hukuka uygun olarak vicdanî kanaatlerine göre hüküm verirler.

Hiçbir organ, makam, merci veya kişi, yargı yetkisinin kullanılmasında mahkemelere ve hâkimlere emir ve talimat veremez; genelge gönderemez; tavsiye ve telkinde bulunamaz.

Görülmekte olan bir dava hakkında Yasama Meclisinde yargı yetkisinin kullanılması ile ilgili soru sorulamaz, görüşme yapılamaz veya herhangi bir beyanda bulunulamaz.

Yasama ve yürütme organları ile idare, mahkeme kararlarına uymak zorundadır; bu organlar ve idare, mahkeme kararlarını hiçbir suretle değiştiremez ve bunların yerine getirilmesini geciktiremez."

IV- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi uyarınca, Yekta Güngör ÖZDEN, Güven DİNÇER, Selçuk TÜZÜN, Ahmet N. SEZER, Haşım KILIÇ, Yalçın ACARGÜN, Mustafa BUMİN, Sacit ADALI, Ali HÜNER, Lütfi F. TUNCEL ve Fulya KANTARCIOĞLU'nun katılmalarıyla 21.1.1997 gününde yapılan ilk inceleme toplantısında, dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine oybirliğiyle karar verilmiştir.

V- ESASIN İNCELENMESİ

İşin esasına ilişkin rapor, başvuru kararıyla ekleri, iptali istenilen yasa kuralı ile dayanılan Anayasa kuralları, bunların gerekçeleri ve öteki yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü :

Başvuru kararında özetle, 18 yaş öncesi yapılan yaş düzeltmelerine ilişkin yargı kararlarının yerine getirilmesine karşılık, bu yaştan sonraki düzeltmelere ilişkin yargı kararlarının gözönünde bulundurulmayacağına ilişkin kuralın, Anayasa'nın 10. ve 138. maddelerine aykırılık oluşturduğu ileri sürülmüştür.

Anayasa'nın 138. maddesinde, hakimlerin görevlerinde bağımsız oldukları, Anayasa'ya yasalara ve hukuka uygun olarak vicdanî kanaatlerine göre hüküm verecekleri, yargı yetkisinin kullanılmasında mahkemelere emir ve talimat verilemeyeceği, görülmekte olan dava hakkında yasama meclisinde soru sorulamayacağı, yasama ve yürütme organları ile idarenin mahkeme kararlarına uymak zorunda oldukları belirtilmektedir.

Emeklilik statüsü memurluk statüsüne dayandığından her iki statü arasında organik bir bağ bulunmaktadır. Bu nedenle, yasakoyucu, 105. maddeyi düzenlerken emeklilik hakkı tanınan bir göreve ilk defa atanma sırasında nüfus hüviyet cüzdanlarında yazılı doğum tarihini, eğer 18 yaşın tamamlanmasından sonra yaş düzeltilmesi yapılmışsa, 18 yaşın doldurulması tarihindeki doğum tarihinin esas alınacağını öngörmüştür.

Devletin, personel politikasını belirlemede büyük önemi olan emeklilik düzenini, bilimsel verilere göre belirlemesi ve buna göre gerekli yasal düzenlemeleri yapması doğaldır. Devletin bilimsel verilere dayanarak kurduğu bu düzenin korunmasında kamu yararı bulunduğu kuşkusuzdur. Çünkü, kamu düzeni nesnel ve sürekli kurallarla sağlam ve sağlıklı temellere oturtulabilir. İtiraz konusu kuralın yapılacak yaş düzeltmelerinin yalnızca emeklilik hakkı yönünden gözönünde tutulmamasını öngörmesinin emeklilik düzeninin kimi aksaklıklara yol açmadan sürdürülmesi amacına yönelik olduğu kuşkusuzdur. Burada yargı kararı hukuksal bir gerçek olarak değerini ve geçerliliğini korumakta ancak, bu karara emeklilik yönünden sonuç bağlanmamaktadır.

Bu nedenle, itiraz konusu düzenleme, Anayasa'nın 138. maddesine aykırı görülmemiştir.

Anayasa'nın 10. maddesinde öngörülen yasa önünde eşitlik, herkesin her yönden aynı kurallara bağlı tutulması anlamına gelmez. Yasaların uygulanmasında dil, ırk, renk, siyasi düşünce, felsefi inanç, din ve mezhep ayrılığı gözetilmesi ve bu nedenlerle eşitsizliğe yol açılması Anayasa katında geçerli görülemez. Bu mutlak yasak, birbirinin aynı durumda olanlara ayrı kuralların uygulanmasını ve ayrıcalıklı kişi ve toplulukların yaratılmasını engellemektedir. Kimi yurttaşların haklı bir nedene dayanarak değişik kurallara bağlı tutulmaları eşitlik ilkesine aykırılık oluşturmaz. Durum ve konumlarındaki özellikler, kimi kişiler ya da topluluklar için değişikliğin doğurduğu zorunluluklar, kamu yararı ya da başka haklı nedenlere dayanarak yasalarla farklı uygulamalar getirilmesi durumunda eşitlik ilkesinin zedelendiğinden söz edilemez.

İtiraz konusu kuralla Emekli Sandığı iştirakçilerinin, 18 yaşın doldurulmasından sonra doğum tarihlerinde yapılan düzeltmelerin, emeklilik işleminde gözönünde tutulamayacağı öngörülmektedir. 18 yaşından önce yaş düzeltmesi yaptıran iştirakçilerle bu yaştan sonra düzeltme yaptıranlar aynı hukuksal durumda değildirler. İtiraz konusu kuralla 18 yaşını doldurduktan sonra düzeltme yaptıranlar arasında herhangi bir ayırıma yol açılmamıştır. Bu nedenle, itiraz konusu kural, Anayasa'nın 10. maddesine aykırı değildir.

İptal isteminin reddi gerekir.

Yalçın ACARGÜN ve Lütfi F. TUNCEL bu görüşlere katılmamışlardır.

VI-SONUÇ

8.6.1949 günlü, 5434 sayılı "Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu"nun 105. maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan "Ancak, doğum tarihlerinde, iştirakçiler için 18 yaşın doldurulmasından sonra, ... yapılan düzeltmeler, nazara alınmaz" kuralının, Anayasa'ya aykırı olmadığına ve itirazın REDDİNE, Yalçın ACARGÜN ile Lütfi F. TUNCEL'in karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA, 12.5.1998 gününde karar verildi.

Başkan	Başkanvekili	Üye
Ahmet Necdet SEZER	Güven DİNÇER	Samia AKBULUT
Üye	Üye	Üye
Yalçın ACARGÜN	Mustafa BUMİN	Sacit ADALI
Üye	Üye	Üye
Ali HÜNER	Lütfi F. TUNCEL	Mustafa YAKUPOĞLU
Üye		Üye
Fulya KANTARCIOĞLU		Mahir Can ILICAK

KARŞIOY YAZISI

Görölmekte olan bir dava sırasında Danıştay 10. Dairesi, 5434 sayılı Yasa'nın 105. maddesinin üçüncü fıkrasındaki, "Ancak, doğum tarihlerinde, iştirakçiler için 18 yaşın doldurulmasından sonra ... yapılan düzeltmeler nazara alınmaz" kuralının Anayasa'nın 10. ve 138. maddelerine aykırılığı savını ciddî bularak iptali için başvurmuştur.

Anayasa'nın 10. maddesi, kanun önünde eşitlik ilkesini düzenlerken, 138. maddesinin son fıkrası ilede, "Yasama ve yürütme organları ile idare, mahkeme kararlarına uymak zorundadır; bu organlar ve idare, mahkeme kararlarını hiçbir suretle değiştiremez ve bunların yerine getirilmesini geciktiremez" kuralı getirilmiştir.

Mahkemeler, gerçeği ortaya çıkarmak ve adaleti sağlamakla görevli organlardır. Her şeyde olduğu gibi, kişinin doğum kaydında da bir yanlışlık varsa bunun düzeltileceği yer bağımsız mahkemelerdir.

Mahkemelerce verilmiş ve usulüne uygun olarak kesinleşmiş bir kararı hiçbir organ yok sayamaz ve uygulamadan kaçınamaz. Bu nedenlerle, itiraz konusu kuralla yaş tashihleriyle ilgili kesinleşmiş mahkeme kararlarının bir kesimini geçerli, bir kısmını geçersiz saymak hem Anayasa'nın 10. maddesindeki eşitlik ilkesine, hem de 138. maddesinin son fıkrasına açıkça aykırılık oluşturmuştur.

Esas Sayısı : 1997/4
Karar Sayısı : 1998/15

Açıklanan nedenlerle, itirazın konusu kuralın iptali gerektiği sonucuna vardığımızdan, aksine oluşan çoğunluk kararına karşıyız.

Üye

Yalçın ACARGÜN

Üye

Lütfi F. TUNCEL